Amíg nem jött le a vetőgép a tábláról

Még nem késő átgondolni a 2025. évi kukoricavetési technológiát!

Dr. Szieberth Dénes

Megnevezés	Mennyiségek	Választ ója	Megjegyzés
Termés t/ha	9,5		jó
Vetőmagon kívüli ráfordítás	410		elfogadható
Vetőmag ár Ft/db	0,7		átlagos
Terv 1000 mag/ha	89		
Értékesítési ár, 1000 Ft/t	56		
Eredmény 1000 Ft/ha	59,7		veszteség
Eredményelvárás	250		
Jelenlegi beállítás hatása %	-76,1		

Aki már használta, ismerős lehet!

Ilyenkor már, amikor úgy érezzük, hogy a kukoricavetés a nyakunkon, nincs idő szakkönyvek, netán akár hosszabb, mégis csak részletekkel foglalkozó szakcikkek olvasására! Az viszont tagadhatatlan, hogy egy utolsó pillanatban elvégzett ellenőrző jellegű átgondolás még százezreket, akár milliókat is hozhat a bankszámlára. A hozam nem mindig a nyereségben, hanem igen sokszor a veszteségek elkerülésében rejlik.

Ennek a táblázatnak az a célja, hogy segítsen – még egyszer - átgondolni a kukoricavetést akár általánosságban az egész gazdaságra nézve, vagy táblára vetítve, netán zónákra bontva. Azt is látni kell, hogy ez a táblázat alapvetően forint szemléletű, mindjárt mutatja a tervezett döntés hatását a területegység pénzügyi eredményességére. De lássuk a táblázatokat, és celláról cellára kattintva olvassuk el a cellatartalomhoz fűzött megjegyzéseket!

Termés, t/ha

„Zónára is tervezhetsz, de akkor minden értéket oda kell megadni! Itt kapod meg a választ arra, hogy mi lehet a következménye a tőszámváltoztatásnak - feltéve, hogy ismered az adott hibrid reakcióját!”

Hát igen, itt egy kulcs-kifejezés adja fel a leckét, mégpedig azt, hogy ismered-e a az adott hibrid változtatott tőszámra adott reakcióját. Ha megtalálod tőszámkísérleteink valamelyikében, vagy, ha más megbízható forrásból találsz rá adatot, ismerheted! Ha nem, sötétben tapogatózol, és vagy lesz szerencséd, vagy nem! Ilyenkor célszerű azt a növénysűrűséget választanod, amellyel, ha nem is nyersz esetleg bajnokságot, de nem is veszítesz nagyot, ha nem lesz „kukoricabarát” az időjárás! Ha változtattad a tőszámot, ne felejtsd majd el az eredményt a kombájnnal is ellenőrizni!

Vetőmagon kívüli ráfordítás

„Összes ráfordítás (közvetlen+általános).” Itt nem szabad elfeledkezni arról, hogy a könyvelés általában nem használ egy ágazati fajlagos mutatót a különböző terményekre, hanem hektárra bontva ad adatokat. Közelebb jársz az igazsághoz, ha súlyozod az ágazatok ráfordítás igényét!”

Használd a „Gazdaságosság_térképpel” táblázatot!

Vetőmag költség

„Zsák, Ft/mag db.”

Álljunk is meg egy pillanatra! Ha mag db/zsák áron számolunk, eleve kockáztatunk a 10%-os árkülönbséget! Ez abból adódik, hogy – elvileg – a zsákban lehet 100%-os csíraképességű és 90 %-os csíraképességű vetőmag is. ha egy 70000 magot tartalmazó zsákot vásárolunk 70000 Ft-ért, a csíra költsége lehet 1 Ft/csíra is lehet, de lehet 1,11 Ft is. Ha a 70000-es zsákot épp egy hektárra szántuk, akkor a 90 %-os csíraképességű vetőmag költsége ugyan 70000 Ft/ha, de csak 63000 csírát vetettünk ki. Ha így is ki akarjuk vetni a 70000 csírát, akkor a hektárra jutó költség 77000 Ft lesz! További gondot jelent, hogy vagy megkapja a termelő a minőségi bizonyítványt a vetésre, vagy nem, s ha igen, kell-e/lehet-e pótvásárlást eszközölni. A képlet csak úgy lenne megoldható, ha az árakat Ft/csírában hirdetnék meg, s a kiszállításkor a termelő ennek megfelelő számú zsákot kapna vetésre. Csak így működne a precíziós vetés is valóban „precíziósan”!

Nálunk a legelterjedtebb csomagolási formák az 50000, 70000 és a 80000 magot tartalmazó vetőmagos zsákok. Annyiban zavaró, hogy a zsákonkénti árak esetében mindig előre tisztázni kell a zsákok tartalmának magdarabszámát, s azt össze kell vetni azzal, amit „etalonnak” tartunk. A magam részéről az egy db, gombaölőszeres csávázással ellátott vetőmagot tartom az összehasonlítás alapjának. Mindent, ami e-felett jelentkezik (rovarölő szeres csávázás, mykorrhizák, … stb.) olyan hozzáadott szolgáltatás, amiről el kell dönteni, hogy szükséges, vagy nem, lesz-e hozadéka, vagy sem. Ezeknek a költségeknek nem a vetőmag soron, hanem a növényvédelmen, növénykondicionáláson, … stb. a helye. Az már más kérdés, hogy az adott hibrid/vetőmag versenyképesebbé tételéhez tartoznak-e ilyen kiegészítők.

A vetőmagszükségletről

Terv, 1000 mag/ha

„Zónánként is kalkuláld! Gondold át a veszteségeket (kelés, drótféreg, mocskospajor, fritlégy, meddő tő), abból indulj ki, hogy hány csövet szeretnél betakarítani!”

Az első lépés, hogy át kell számolni a vetőmag szükségletet a kiszállított vetőmag bizonyítvány szerinti csíra %-ával, hozzá kell adni az abnormis csíra%-ot és be kell kalkulálni kelési veszteséget! A kelési veszteség függhet az előveténeytől, vetőágy-minőségtől, a vetés idején tapasztalható időjárástól, talajlakó kártevőktől, de a mag hideg-csíra %-ától és az early vigortól is.

Minden egyes csíraképes vetőmagtól elvárás, hogy a pozíciója által meghatározott helyen rendelkezésre álló feltételeknek megfelelő tömegű szemtermést (silótermesztés esetén a legnagyobb hasznosítható tömeget) produkálja. A növénnyel szemben támasztott elvárásnak van egy gazdasági indíttatású mesterséges korlátja, a *növénysűrűség*, amely a termőterületről lehozható össztermés maximalizálását célozza. A célt kiszolgáló technológia gyorsan fejlődik, sőt, a vetéstechnológia már meg is haladja azt a szintet, amelyet a rendelkezésre álló termelői ismeretek ki tudnak használni.

A termőhelyről – bizonyos valószínűségi határok között – szinte mindent tudunk, illetve, ha akarunk, tudhatunk. A talajt több tulajdonság által meghatározott réteg szerint zónákra oszthatjuk, a zónák tulajdonságait melioratív és/vagy kuratív eljárásokkal (művelés, terep- és vízrendezés, javító anyagok használata, tápanyag visszapótlás szakszerűsége, rezisztens gyomok, talajlakó kártevők eliminálása, … stb.) összhangba hozhatjuk, s a biomassza térképek segítségével vetési térképeket készíthetünk – a „kukoricára”. Innen kiindulva két bizonytalansági tényezővel kell még számolni: az időjárással és a

hibriddel. Az időjárás ingadozása és az előrejelzés bizonytalansága még akkor is, ha eltekintünk a szélsőségektől, jelentős befolyással van mind a talaj termőképességére, mind a hibrid életfolyamataira. A hibrid önmagában is egy rejtvény, leginkább azért, mert nincs kellő információnk az alkalmazkodó képességéről (stressz-, herbicid-, rovar- és betegség tolerancia, …stb.) Az általános információk a precíziós termesztés tekintetében nem sokat mondanak.

A termelőnek – a fentiek figyelembevételével – a döntéshozásban kétféle stratégia közötti választás áll rendelkezésére: 1. a legkisebb kockázatra játszik (nincs pénzügyi tartaléka); 2. felvállal bizonyos kockázatot, feltételezve, ha most valamennyit bukik is, egy jobb év majd bőségesen kárpótolja (van pénzügyi tartaléka).

Mindkét esetben jelentős támogatás a termelő részére, ha ismeri a hibrid általános sűrítési tulajdonságait (Lásd: Top20 bólyi tőszámkísérletek), és ismeri a hibrid RKM-jét (Relatív Kockázati Mutató: megmutatja, hogy adott termésszintet biztosító agro-ökológiai körülmények között milyen biztonsággal őrzi a helyét az adott hibrid egy másik hibriddel szemben).

Még meg kell jegyezni ezzel kapcsolatban, hogy legkevésbé a hibrid „flexibilis”, „átmeneti”, és „determinált” csőtípusa jelent megbízható információt, mert nem ad tájékoztatást a hibrid különböző fejlődési stádiumokban tanúsított stressztűréséről, kompenzációs képességeiről. Ezek befolyása a termésre lényegesen nagyobb lehet, mint maga a csőtípus!

A piac

Értékesítési ár, 1000 Ft/t

Nincs az a tőzsde, amely elég pontosan jelezhetné előre a betakarítás során és később, különösen a téli-tavaszi hónapokban várható árakat. Tervezéskor a „szokásos”, és a „remélt” árakkal érdemes kalkulálni, mindig belefoglalva némi kockázatot. Van ugyan egy beépített egyensúlyi faktor, a várható és megvalósuló termésátlag, amely bizonyos határok között kiegyenlíti a bevételeket. Ez a tényező azokat a gazdákat, akik egy súlyosabb időjárási szélsőség esetén a termésátlag szempontjából a kedvezőbb tájakon termelnek, extraprofithoz juttathatja. Ha csak kis területeken következik be terméskiesés, az ott termelők különösen rossz pozícióba kerülnek, mert az árubőségben a piac nincs tekintettel a „lemaradókra”. A hazai viszonyok között új elemként jelentkezik a kukoricánál a minőség. Egyelőre – a malomipari célú termeléstől eltekintve – a toxintartalomra vonatkozik, de tudjuk, hogy a takarmányozási és feldolgozási értéket is befolyásolja a technológia, hibrid, a talaj és az időjárás. Ma még ez utóbbiak nem közvetlenül hatnak az árkalkulációra, de várható, hogy az állattenyésztésben és feldolgozásban erősödő verseny kikényszeríti a különböző céloknak megfelelő minőségek figyelembevételét.

A termelés célja

Az eredményelvárás

„Ha ezt eldöntötted, láthatod, hogy melyek azok a tényezők, amelyekkel legkönnyebben és legbiztonságosabban befolyásolod. A vetőmagon kívüli ráfordításokat a "gazdaságosság_térképpel” táblázat segítségével számolhatod! (Kattints a cellára!)”

A termelési ciklus célja a fenntartás, a fejlesztés és az adózott eredmény megtermelése. A „Eredményelvárás” mutatója tulajdonképpen egy elégedettségi mutató. Ha kisebb 100-nál, még nem

jelenti azt, hogy a számok rosszak, de, ha sokkal kisebb, érdemes újragondolni a táblázatban szereplő költségek szerkezetét.

Függelék:

1. táblázat: A NÉBIH tenyészidő besorolása. A tenyészidő napokban mért meglehetősen nagy átfedése abból adódik, hogy a FAO-szám egy komplex mutató. A számításnál figyelembe veszik a vetéstől az 50%-os nővirágzásig eltelt napok számát, a vízleadás ütemét és a betakarítási szemnedvesség tartalmat. Az összehasonlítás alapját a kísérleti sztenderdek átlaga adja.

FAO éréscsoport	Tenyészidő (nap)	Átlagos tenyészidő	
		nap	megnevezés
100-199	95-110	100	szuper korai
200-299	132-147	139	igen korai
300-399	134-160	146	korai
400-499	138-165	151	középérésű
500-599	143-175	157	késői érésű
600-699	151-179	162	igen késői érésű

2. táblázat: Agro-ökológiai zóna besorolás. Bővebben: Természónák

Termésszint határok, t/ha	**Természóna neve**	**Természóna sorszáma**	**Megjegyzés**
>15	**PZ.1.**	**1.**	**Kiváló produktív zóna**
13…15	**PZ.2.**	**2.**	**Erősen produktív zóna**
11…13	**PZ.3.**	**3.**	**Produktív zóna**
9…11	**Str.1.**	**4.**	**Enyhe erősségű stressz zóna**
7…9	**Str.2.**	**5.**	**Közepes erősségű stressz zóna**
<7	**Str.3.**	**6.**	**Nagyon erős stressz zóna**